

Anders Fogh

Teamleder avlsverdivurdering,
VFL/NAV
ADF@vfl.dk

Elina Paakala

Faba/NAV

Emma Carlén

Växa Sverige/NAV

Artikkelen er publisert i Kvæg
1/2014 og er oversatt av
Rasmus Lang-Ree

Mindre kyr er mer økonomiske

Krysshøyden har vært økende de siste årtier hos alle de nordiske melkeraser (SRB, RDM og Finsk Ayrshire, red.anm), men økningen er mest fremtredende hos Holstein. Det er flere forklaringer på at kyrne har blitt større. Det kan skyldes forbedret management og fôring, men avl har også betydning. Høyde er meget arvelig, og kan derfor lett påvirkes avlsmessig.

Ikke vekt på høyde i avlsmålet

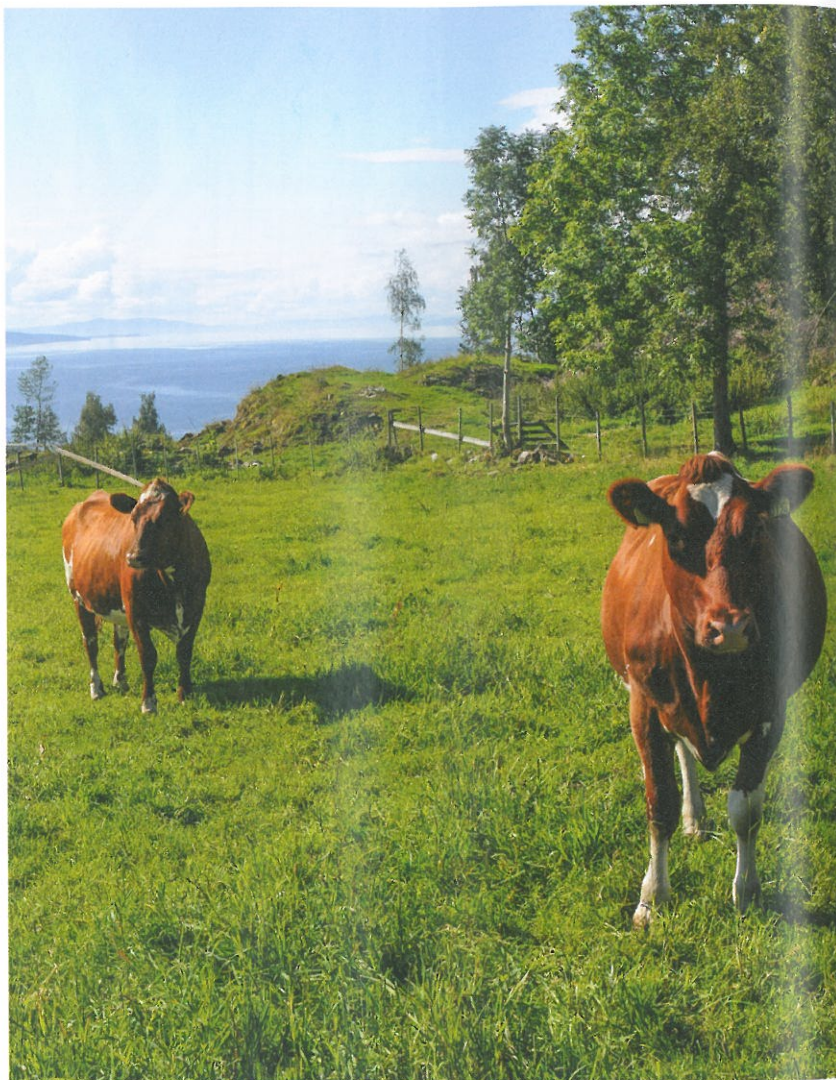
Det er ikke økonomisk vekt på indeks for kropp i avlsmålet (NTM – Net Total Merit) i de nordiske landene (Sverige, Danmark og Finland, red.anm). Dermed skjer det ingen seleksjon for høyde, som er en del av indeksen for kropp. Til tross for dette har det vært en avlsmessig utvikling hos de nordiske melkeraser. Det kan skyldes at melkebøndene velger okser som gir framgang

Det positive

- Større kyr har høyere slaktevekt og gir bedre slakteoppgjør
- Større kyr har høyere ytelse
- Større kyr kalver lettere

Det negative

- Den avlsmessige sammenhengen mellom høyde og holdbarhet er ugunstig. Avl for høyere kyr gir kyr med kortere levetid.
- Større kyr har en tendens til å være mindre fruktbare, få flere sjukdommer og dårligere klauvhelse.
- Det er større kostnader med større kyr i oppdrettsperioden og i løpet av deres produktive levetid på grunn av et høyere vedlikeholdsbehov.

Det er både positive og negative konsekvenser av at kyrne blir større, men konklusjonen er at mindre dyr er mer rentable for melkebonden enn store kyr. Foto: Solveig Goplen

for høyde, selv om det ikke har noen økonomisk verdi. En annen forklaring er at importoksen som har vært brukt er utvalgt etter et annet avlsmål enn det nordiske med vekt på kroppsegenskapene.

Den avlsmessige utvikling

Den avlsmessige utvikling i høyde fra 1999 til 2009 er på ni indeksenheter for Holstein og seks indeksenheter

for de nordiske røde raser (RDC). Det svarer til en økning på henholdsvis 2,2 og 1,9 centimeter. I samme periode er det registrert en økning i krysshøyde på 3,3 centimeter hos Holstein og 2,8 hos RDC.

Det viser at en del av økningen skyldes avl, men ikke hele. Det har også vært avlsmessig utvikling i høyde for Jersey, men den har vært svakere enn for de andre rasene.

Spørsmålet om hvilken betydning størrelsen på kyrne har for økonomien er interessant, og vi bringer her en artikkel som tidligere er publisert i det danske fagbladet Kvæg.

Genetisk utvikling i høyde for ulike raser

- Holstein: + 9 indeksenheter 1999 – 2009 som tilsvarer 2,2 centimeter. Registrert økning 3,3 centimeter.
- RDC (SRB, RDM og Finsk Ayrshire): + 6 indeksenheter som tilsvarer 1,9 centimeter. Registrert økning 2,8 centimeter.
- Jersey: Svakere økning enn for de andre rasene

Større kyr gir dårligere inntjening

Den avlsmessige sammenhengen mellom høyde og holdbarhet er ugunstig. Det betyr at avl for høyere kyr også gir kyr med kortere levetid. Denne negative sammenhengen kan forklares med ugunstige avlsmessige sammenhenger mellom høyde og forskjellige funksjonelle egenskaper. Avlsmessig har store kyr en tendens til å være mindre fruktbare, få flere sykdommer og ha dårligere klauvhelse. Dessuten er de generelt større ved kalving som betyr at de forårsaker vanskeligere kalvinger som kalv. Store kyr har imidlertid en litt høyere ytelse og har selv lettere kalvinger.

Fra et produksjonsmessig synspunkt er det større omkostninger forbundet med store kyr både i oppdrettsperioden og i løpet av deres produktive levetid, fordi de har et høyere vedlikeholdsbehov.

Videre kan kyr bli for store for liggebåsen, melkestallen og annen innredning som er dimensjonert til ei gjennomsnittlig ku. På den positive siden har større kyr en høyere slakteverdi og gir derfor et bedre slakteoppgjør.

Der er derfor både positive og negative konsekvenser av at kyrne blir større. Rent avlsmessig har størrelse en svak ugunstig sammenheng med den

totaløkonomiske indeksen (NTM), og det har ingen verdi i seg selv å øke høyden. Produksjonsmessig betyr de høyere kostnadene til oppdrett og vedlikehold mere enn de økte slakteinntektene. Konklusjonen er derfor at mindre kyr er mer rentable for melkebonden enn store kyr.

SMÅTT TIL NYTTE

15–17 000 per dekar er riktig nivå

Videncenteret for Landbrug i Danmark mener at dagens danske prisnivå på 15–17 000 DKK per dekar matjord er godt tilpasset produksjonsverdien under danske forhold. Beregningene er basert på hva dekningsbidraget på god kornjord pluss arealstøtte kan forrente. På lang sikt er den rene produksjonsverdien kalkulert til 9 200 DKK per dekar. Differansen opp til jordpris på 15–17 000 forklares med jordas relative verdi av eiendomsprisene (60–70 prosent i Danmark). Jordprisene påvirkes derfor både av produksjonsverdi og prisstigninger på eiendom.

www.landbrugsavisen.dk

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske
Landbrugsfond for Udvikling
af Landdistrikterne

Naturerhverv.dk

Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development' (EAFRD)

GJØDSELPUMPER

FOR ENHVER

DRITTJOB!

JÆRBU

Ekstrautstyr!

Trådløs

fjernstyring!

Sidemontert lastestativ for type T-2 VV og T-2 Kombi

Hatleveien 4, postboks 14,
4368 Varhaug
Telefon 51 79 35 50
www.jaerbu.no

Ole G
Nord-Varhaug & Co a-s
Produsent til norske bønder siden 1938

Buskap

3-2014

kommer ut

28. april

Bestillingsfrist

for annonser

er 1. april,

aksel@adapt-da.no